

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

4. Коновалова В. Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве / В. Е. Коновалова. – Х. : Консум, 2000. – 176 с.
5. Mikelsons U. Psihologija policijas darba: tradicionālie un perspektīvie izmantotās virzieni = Психология в работе полиции: традиционные и перспективные направления использования / U. Mikelsons. – Rīga : LPA, 1996. – Nr. 3. – P. 85–87.
6. Алексейчук В. І. Огляд місяця події: тактика і психологія. Монографія / В. І. Алексейчук. / за ред. проф. В. О. Коновалової. – Харків : Вид-во агенція «Апостіль», 2011. – 232 с.

Ключові слова: пізнавально-розумова робота слідчого, початковий етап розслідування, умисні вбивства працівників правоохоронного органу, слідчі версії, рефлексивне мислення.

Key words: cognitive and mental work of the investigator, the initial stage of the investigation, intentional murders of law enforcement officers, investigative versions, reflective thinking.

ЯКИМОВИЧ РОМАН ІВАНОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

ОКРЕМІ ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

Прийняття державою системних рішень, спрямованих на протидію організованій злочинності, наразі, знайшло своє вираження у:

правовій сфері – криміналізація окремих діянь, які пов'язані із діяльністю злочинних спільнот, суб'єктів злочинного впливу та окремих діянь, які у межах наукової доктрини визначались як інфраструктурні елементи організованої злочинності, наприклад організація та проведення злочинних зібрань – «сходок»;

інституційній – структурно-функціональній перебудові правоохоронних органів із визначенням прямої функціональної спрямованості окремих правоохоронних органів щодо протидії діяльності злочинних спільнот.

Певний час чинності відповідних норм кримінального закону та діяльності підрозділів стратегічних розслідувань дали перші результати у формі повідомлень про підозри окремим суб'єктам злочинного впливу, які відносять себе до категорії «смотрящі», а також окремим суб'єктам підвищеного злочинного впливу, які відносять себе до неформальної групи осіб – «вори в законі». Більше того, з 2020 року по теперішній час судами України винесено вирок: поширення злочинного впливу (воля) – 1; звернення за злочинним впливом – 4; поширення злочинного впливу в установах виконання покарань – 10. У той же час, необхідно наголосити, що два із вказаних судових вироків є виправдальними, зокрема щодо суб'єкта, який має статус «кримінальний

авторитет» та одного із суб'єктів підвищеного злочинного впливу – «вора в законі».

Поряд із позитивними змінами, які відбуваються у зв'язку із прийняттям вказаних норм, оперативні підрозділи та слідчі зіштовхуються із окремими проблемними питаннями під час застосування нових норм КК України, які пов'язані із:

а) відсутністю у КК України чіткого юридичного визначення переліку осіб, які є суб'єктами злочинного впливу та суб'єктами підвищеного злочинного впливу;

б) відсутність системно напрацьованої та усталеної практики документування та досудового розслідування таких злочинів.

У контексті цього, необхідно тезово звернути увагу на обставини, які підлягають встановленню під час розслідування таких злочинів та перебувають у прямій залежності із обставинами, які підлягають доказуванню згідно із ст. 91 КПК України. Так, залишаючи поза увагою загальні достатньо дослідженні у межах криміналістичної науки обставини, які підлягають встановленню під час розслідування будь-якого кримінального правопорушення, акцентуємо увагу на тих, що безпосередньо пов'язані із розслідуванням злочинної діяльності суб'єктів підвищеного злочинного впливу – «ворів в законі».

Так, особливу увагу необхідно звернути на встановлення реального статусу особи у структурі злочинного середовища, зокрема наявності у нього неформального статусу – «вор в законі». Зауважимо, що після прийняття на території пострадянського простору законодавчих норм, які спрямовані на посилення боротьби із цією категорією осіб, на одному із злочинних зібрань, було прийняте рішення щодо послаблення окремих неформальних правил поведінки «ворів в законі», зокрема останнім надано право заперечувати наявність у себе такого статусу, або ухилятися від відповіді на це запитання у разі його постановки працівниками правоохоронних органів, що стало відповідним захисним механізмом та елементом адаптивності організованої злочинності до законодавчих змін, не порушуючи при цьому злочинські традиції.

Зважаючи на викладене, під час документування та подальшого досудового розслідування таких кримінальних правопорушень виникають певні питання щодо доказування наявності у особи статусу «вор в законі» та визначення тієї системи обставин, які підлягають встановленню для забезпечення вирішення вказаного процесуального завдання. Так, під час документування та розслідування таких кримінальних правопорушень слушно забезпечити отримання достовірної інформації, яка може бути перевірена за допомогою процесуальних засобів щодо:

а) часу та обставин, отримання особою неформального статусу «вор в законі»;

б) суб'єктів підвищеного злочинного впливу, які приймали участь у відповідному злочинному зібранні та надали особі статус «вор в законі»;

в) даних щодо інформування представників злочинного середовища про зміну статусу конкретної особи та отримання нею статусу «вор в законі», наприклад виявлення та вилучення «воровських прогонів», які надіслані до місць позбавлення волі з метою інформування в'язничного

населення щодо зміни неформального статусу конкретного засудженого або прибуття до установи виконання покарань особи, яка є «вором в законі» та відповідні інструкції щодо поводження із такою особою та визначенням її управлінської ролі у конкретній установі виконання покарань. У той же час, зважаючи на розповсюдженість в установах виконання покарань засобів стільникового зв'язку така інформація може бути отримана й за рахунок проведення окремих оперативно-технічних заходів чи негласних слідчих (розшукових) дій у разі наявності розпочатого кримінального провадження;

г) системи дій особи, яка свідчить про дотримання нею неформальних правил визначених для суб'єктів підвищеного злочинного впливу: прийняття управлінських та стратегічних рішень щодо розвитку злочинної діяльності; формування неформальної управлінської вертикалі – призначення «смотрящих»; акумулювання та розпорядження доходами отриманими у результаті злочинної діяльності інших осіб – «общак» тощо.

Ключові слова: розслідування; обставини, що підлягають встановленню; суб'єкти злочинного впливу.

Key words: investigation; circumstances to be established; subjects of criminal influence.

АЛЕКСЄЄВА ЛІНА ЛЕОНІДІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ПОСТЗЛОЧИННА ПОВЕДІНКА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Як відповідна система наукового знання, криміналістика має власний предмет дослідження під яким традиційно розуміється злочинна діяльність та діяльність із розслідування кримінальних правопорушень (слідча діяльність). Аналіз наукових джерел свідчить, що сутність та структура злочинної діяльності доволі ґрунтовно проаналізована у межах криміналістики та кримінології, які досліджують вказане явище під різними кутами зору. У той же час, необхідно звернути увагу на те, що науковці, як правило, аналізують три основних її компоненти: а) підготовку до вчинення злочину; б) безпосереднє вчинення злочину; в) приховування злочину. Водночас, зважаючи на інтеграційні процеси, які відбуваються у межах наук кримінально-правового циклу, а також постійного ускладнення форм та технологій злочинної діяльності, на нашу думку, у межах криміналістики більш ґрунтовної уваги заслуговує не лише діяльність спрямована на безпосереднє приховування того чи іншого одиничного кримінального правопорушення, а комплекс дій особи після вчинення злочину у залежності від конкретних факторів і чинників. Вивчення у межах криміналістики постзлочинної поведінки осіб, зокрема й таких які вчиняючи злочини

Мурашко Анастасія Сергіївна

Перспективні напрями використання профайлінгу в Україні 472

**Наумович Ігор Сергійович,
Стаурська Олександра Миколаївна**

Характеристика особи злочинця у кримінальних
провадженнях, пов'язаних з незаконним обігом
особливо небезпечних наркотичних засобів 474

Падалка Лілія Олегівна

Використання методології розвідувальної аналітики
для забезпечення окремих тактичних операцій
під час розслідування злочинів у сфері оподаткування 477

Пастух Аліна Володимирівна

Обставини, що підлягають встановленню під час досудового
розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням
правил екологічної безпеки 480

Цибульський Дмитро Васильович

Щодо питання особливостей взаємодії правоохоронних органів
з громадськими організаціями 481

Чернов Олександр Віталійович

Криміналістичні та логіко-психологічні принципи
пізнавально-розумової роботи слідчого на початковому етапі
розслідування умисних вбивств працівників правоохоронних
органів при виконанні ними службових обов'язків 484

Якимович Роман Іванович

Окремі обставини, що підлягають встановленню
під час розслідування злочинної діяльності суб'єктів
підвищеного злочинного впливу 489

Алексеева Ліна Леонідівна

Постзлочинна поведінка як об'єкт криміналістичного дослідження . . . 491

**СЕКЦІЯ 23
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО
ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА**

Харитонов Євген Олегович

Відкрите суспільство і приватне право як європейські
орієнтири розвитку 494

Давидова Ірина Віталіївна

Договори на розробку веб-сайтів: деякі питання
правового регулювання 498

Сафончик Оксана Іванівна

Окремі питання захисту нерухомого майна та інших
майнових прав фізичних осіб в умовах воєнного стану 501